

ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1. Інформаційно-комунікаційні технології.
2. Використання комп'ютерних ігор.
3. Інформаційно насичене поле.
4. Модернізація театральнігрового простору. Віртуальні екскурсії.

Наше сьогодення характеризується стрімким розвитком інформаційних та комп'ютерних технологій, які складають невід'ємну частину повсякденного життя людини. В сучасному світі дитину практично з народження оточують різноманітні технічні гаджети, які приваблюють її. Інформаційні технології, являються важливим фактором збагачення інтелектуального та емоційного розвитку дитини, каталізатором розвитку її творчих здібностей, проте в жодному випадку не мають замінювати спілкування дитини з дорослим. Зміст дошкільної освіти орієнтує педагогів на забезпечення різнобічного розвитку дитячої особистості відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, можливостей та потреб. Творчий розвиток дитини є одним з пріоритетних завдань дошкілля. Творчо спрямованій особистості притаманні активність у мисленні, ініціативність, образна уява, здатність помічати, переживати, творити нове, саме тому орієнтація на творчий розвиток особистості є світоглядною засадою сучасного виховання та освіти. Провідні педагоги і психологи єдині в думці, що все більшого значення набуває раннє виявлення і розвиток здібностей дітей дошкільного віку. Чим раніше починається розвиток дитини, тим органічніше він проходить, тим краще малюки підготовлені до вирішення різних життєвих завдань. Оскільки гра найбільш органічна діяльність в дошкільному віці, то саме гра в різних її проявах має стати для педагогів дієвим засобом формування особистісних якостей та творчих здібностей дітей дошкільного віку. Відтак різнобічний вплив театралізованих ігор на дитячу особистість дає змогу використовувати їх як ненав'язливий педагогічний засіб. Різноманітні форми та багатогранність театралізованої діяльності виступають домінантою в освітньому процесі дошкільного навчального закладу й стимулюють розвиток творчої особистості. При

педагогічно доцільній організації та оптимальному доборі сучасних методів виховного впливу театралізована діяльність може стати ефективним, дієвим чинником формування емоційної культури дитини. Як показує практика, без інформаційних технологій неможливо уявити сучасний освітній заклад. Наявний досвід свідчить про те, що інформатизація освітнього простору дає змогу підвищити ефективність педагогічного процесу.

Актуальність використання інформаційних технологій обумовлена соціальною потребою в підвищенні якості навчання, виховання дітей дошкільного віку, практичною потребою у використанні в дошкільних освітніх установах сучасних комп'ютерних програм. Вітчизняні та зарубіжні дослідження використання інформаційно-комунікаційних технологій в дошкільних навчальних закладах доводять особливу роль комп'ютера в розвитку інтелекту та загальному гармонійному розвитку дитячої особистості (дослідження С.Л. Новоселової, Р. Петку, І. Пашеліте, Р. П. Петку) [1, с. 6].

На сучасному освітньому етапі, з кожним роком зростає значущість використання *інформаційно-комунікаційних технологій* у вирішенні освітніх завдань, вони стають потужним засобом в процесі розвитку психічних та пізнавальних процесів, у вирішенні виховних завдань. Особливо підкреслюються можливості, які дають нові технології в розвитку художньо-мистецьких здібностей дітей. Проблема використання театралізованої діяльності як повноцінного та ефективного засобу педагогічного впливу на розвиток особистості дитини усвідомлюється педагогами та психологами минулого та сучасності. Зокрема, Л. Артемова, Р. Жуковська, О. Кононко, О. Козлюк, І. Луценко, Л. Макаренко, Д. Менждерицька, Г. Михайлова, Г. Марчук, С. Русова, М. Шуть у дослідженнях на перше місце висували проблему педагогічної цінності театралізованої діяльності, різні аспекти значення театру у вихованні дитини. Використання медіаресурсів з метою виховання та розвитку творчих здібностей дитини, формування її особистості, збагачення пізнавальної сфери дошкільників дозволяють розширити педагогічні можливості вихователів, створюють базу для активізації дітей, що в свою чергу дозволяє дитині проявити себе, ширше розкрити яскравий, творчий власний потенціал.

Інформаційні технології розглядаються як комплекс навчально-методичних матеріалів, технічних інструментів, а також система наукових знань в навчальному процесі, формах і методах їх

застосування для вдосконалення педагогічного процесу (Ю.М. Горвіц, І.Г. Захарова, С.Л. Новоселова, Е.С. Полат, А.В. Шатрів). Безперечно складовою частиною сучасного освітнього простору, театральної ігрової зокрема, є використання комп'ютерних ресурсів. В основі використання комп'ютерних технологій лежать ідеї С. Пейпєрта про «саморозвиток дітей в умовах певного спеціального середовища, що формує інтелект», активізації процесу навчання і розвитку, «персональному відкритті світу дитиною природною цікавістю», що виникає за умови частого і прямого спілкування з комп'ютером. Дані технології використовуються в дошкільному періоді з метою створення умов для збагачення пізнавальної, творчої та ігрової діяльності, розвитку здібностей за допомогою їх застосування. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньо-виховному процесі дошкільного навчального закладу – одне з нових та актуальних проблем в сучасній дошкільній педагогіці. Оскільки заняття в дитячому садку мають бути емоційними, яскравими, із використанням великої кількості наочності, із звуковим та відеосупроводом, саме тому в сучасному освітньо-виховному процесі мають оптимально використовуватися технічні засоби, освітній простір має бути забезпечений інтерактивним обладнанням. Діти із задоволенням будуть працювати на таких заняттях, активно включатися в пізнавальну діяльність, так як технічні засоби впливають на пізнавальні процеси і звуком, і дією, і мультиплікацією, що підвищує інтерес, увагу та мотивацію дітей до нових знань. Сьогодні виграє вихователь, який може спрямувати дитину на самостійне оволодіння знаннями, зацікавити до пошуку нової інформації, розвиває природну допитливість дитини. Перед педагогом стоїть завдання: зробити заняття цікавим і насиченим інформацією, яка спонукала б дітей до активної пізнавальної діяльності. Матеріали та обладнання які використовуються на занятті мають містити елементи надзвичайної, дивовижної, несподіваної інформації, що викликає у дошкільників інтерес до освітнього процесу і допомагає створити позитивну емоційну атмосферу навчання. Лише такий підхід до організації освітнього процесу сприятиме розвитку творчих здібностей дітей [4, с. 11].

Розвиток дітей за допомогою сучасних комп'ютерних засобів є унікальним. Використання комп'ютерних ігор забезпечує єдність пізнання, творчості, гри і сприяє:

- освоєнню різноманітної інформації, розвитку пізнавальних

процесів та логічних операцій, вихованню цілеспрямованості та зібраності;

- розвитку ігрової (виконання ігрової ролі, розгортання сюжету) та дослідницької діяльності (виділення проблеми, визначення оптимальних стратегій її вирішення), «відкриття» складніших способів дій – творчості. Основна ідея використання мультимедіаресурсів полягає у гармонійному поєднанні сучасних технологій з традиційними засобами розвитку дитини. Використання ІКТ дає змогу: постійно взаємодіяти з дітьми;

- передавати інформацію швидше, ніж при використанні традиційних засобів;
- підвищувати ефективність сприйняття матеріалу за рахунок більшої наочного матеріалу;
- здійснювати інтерактивний взаємозв'язок у комунікативній системі «дитина-педагог»;
- використовувати мультимедійні презентації, що дуже важливо з огляду на наочно-образне мислення дітей дошкільного віку;
- одночасно використовувати графічну, текстову, аудіовізуальну інформацію;
- моделювати життєві ситуації, які не можна, чи складно показати на занятті або побачити у повсякденному житті, скажімо, роботу транспорту, відтворення звуків, які видають тварини тощо;
- підвищувати динаміку заняття, що сприяє ефективнішому засвоєнню матеріалу, розвитку пам'яті, уяви, творчих здібностей дітей.

Особливо значущим є застосування інформаційних технологій в художньо-естетичному розвитку, що забезпечує: розвиток основ візуальної культури; демонстрацію інформації за рахунок грамотно продуманих медіаефектів (в поєднанні «звук-колір-дія-образи») в звичній для сучасних дітей формі; пізнання через експериментування і гру; перенесення акцентів з інформаційних методів на демонстраційні, що відповідає суті мистецтва, а також ідеї естетичного розвитку і віковим можливостям дошкільників.

Медіапроектори, електронні дошки, електронні іграшки забезпечують можливість формування своєрідного «інформаційно насиченого поля» - різноманітної структурованої медіаінформації «віртуального світу», що вивчає, «споглядає» і естетично оцінює дитина.

Мультимедіаресурси для дошкільників мають відповідати певним вимогам, а саме: носити виховний і розвиваючий характер; бути спрямовані на освоєння дошкільниками нових способів дій, розширення і поглиблення уявлень, збагачення пізнавального і творчого досвіду; гармонійно поєднувати інформаційний та оцінний компоненти з урахуванням віку дітей; відповідати естетичним вимогам, доступні сприйняттю дошкільників; гармонійно й доцільно використовуватися в організації життєдіяльності дитини. Ефективність використання мультимедіаресурсів багато в чому визначається майстерністю педагога інтегрувати їх в педагогічний процес. Основними завданнями використання мультимедіаресурсів в процесі художньо-естетичного розвитку дітей є: створення умов для ефективного освоєння дітьми різноманітної «естетичної» інформації, розвитку візуального мислення, що забезпечують становлення «естетичної картини світу» і формування основ візуальної культури; розвиток художньо-естетичного сприйняття, знайомство з різноманітними естетичними об'єктами; активізація творчої продуктивної діяльності дітей; розвиток пізнавальних процесів, інтересів, естетичних здібностей дітей.

Значення основних видів театрального мистецтва, в житті людини та суспільства, проаналізовано у працях мистецтвознавчого, соціологічного та педагогічного характеру. Спираючись на роботи Л.В. Артемової, А.Н. Бризгалої, Н.Ф. Губанової, Т.З. Доронової, Т.З. Караманенко, Н.Ф. Сорокіної, Е.Г. Чурілової та власний досвід ми розробили практичні рекомендації для педагогів щодо змісту освітнього простору в організації театралізованої діяльності дітей з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Для успішного стимулювання емоційного розвитку малят необхідно звернути належну увагу на *модернізацію театральної ігрової простору*, обладнати осередки, які безпосередньо сприятимуть емоційному насиченню життя дитини та допоможуть максимально забезпечити умови для формування життєвого досвіду, розвитку

емоційної сфери та творчих здібностей. Саме тому пропонуємо модернізувати змодельовані осередки різноманітними мультимедійними ресурсами, як сучасної складової освітнього простору, театральні-ігрового зокрема. У групах дошкільного закладу необхідно обладнати осередок театралізованої діяльності або куточок казки. В педагогічному арсеналі слід використовувати презентації нетрадиційних видів театру, рекомендації щодо особливостей їх організації, **відео фрагменти виступів, які зацікавлять батьків та дітей**, що сприятиме урізноманітненню зазначеного осередку. Навчанню дітей умінням і навикам роботи з різними театральними ляльками сприятимуть мінівідео заняття «Оживи ляльку». Означенні заняття спрямовані на оволодіння дитиною мистецтвом сценічних рухів ляльки, їх узгодження з мовленням та рухами інших персонажів, в обов'язковому порядку дані заняття мають супроводжуватися безпосереднім практичним навчанням дорослого та дитини. *Віртуальні екскурсії* можуть використовуватися під час ознайомлення дітей з театром як культурною установою, особливостями деяких приміщень у театрі: каса, гардероб, балкон, костюмерна, гримерна, сцена, зала, ложа, партер тощо. Мультимедійні презентації будуть доречні при ознайомленні малюків з різноманітними театральними професіями: актор, режисер, костюмер, гример, художник. Використання доречних короткометражних мультфільмів, наприклад «Лунтик», серії: «Роль», «Спектакль», «Конкурс читців», будуть у нагоді під час ознайомлення малюків з театальною термінологією та особливостями акторської діяльності. Осередок «Маленький актор» можна обладнати світлинами відомих акторів у різних ролях, фотоальбомом «акторів-дітей». Враховуючи особливості використання ІКТ даний осередок може вміщати відео фрагменти вистав та фільмів за участю відомих дітям акторів, відеозаписи виступів дітей тощо. Осередок театралізованої діяльності необхідно обладнати ігровими атрибутами та масками (бажано, щоб вони були виготовленні дітьми власноруч, комп'ютерні ескізи масок оптимізують та урізноманітнюють роботу в даному напрямку). Необхідною складовою театралізованого осередку є забезпечення звукового супроводу театралізованого дійства. Саме тому окрім музичних інструментів необхідно мати фототеку інструментальної музики та запису звуків природи.

Оскільки театралізована діяльність тісно пов'язана з світом почуттів та переживань невід'ємною роботою з дошкільниками є вправляння у відтворенні та балансуванні власних емоцій та почуттів літературних персонажів. Для створення яскравого казкового образу, поглиблення уявлень про засоби виразності розвитку естетичних і творчих здібностей, дітям пропонуються електроні ігрові завдання на вправляння у пластичному обіграванні образів та емоційних станів. В основу даних ігор-занять покладено принцип активності та самовираження, позиція емоційного самоконтролю дитини; ціннісноорієнтований принцип, в якому емоція виступає як особистісна цінність; принцип симпатії та активності дитини [6]. Стимулювати бажання дитини до сценічно-ігрових дій можна за допомогою спеціальних комп'ютерних ігор та завдань: «Азбука емоцій», «Кольоровий настрій», «Відгадай емоцію», «Як підняти собі настрій», «Малюємо емоції», «Смішинка», «Кричалки – шепотілки – мовчалки», «Читаємо настрої літературного героя», «Тренуємо емоції», «Справжній актор», «Граємося в театр». Робота в даному осередку допоможе дитині сформувати правило доцільну поведінку та визначати позитивні та негативні емоційні стани. Здійснюючи інтеграцію мультимедіаресурсів в педагогічний процес дошкільного закладу, потрібно враховувати наступні педагогічні умови:

- оптимальна інтеграція мультимедіаресурсів в педагогічний процес дитячого садка, продуманість їх застосування;
- орієнтованість у використанні мультимедіаресурсів на розширення пізнавального та естетичного «кругозору» дітей, а не дублювання зміст, що засвоюється традиційними засобами і методами; використання мультимедіаресурсів, логічно інтегрованих в канву освітнього процесу;
- застосування спеціально розроблених комп'ютерних технологій, що дозволяють реалізувати освітні завдання та враховують вікові можливості дітей;
- забезпечення активного пізнання і творчого віддзеркалення дітьми навколишнього світу, накопичення та удосконалення досвіду пізнання, розвитку творчої і пізнавальної діяльності;
- організація змістовної та емоційно насиченої взаємодії дорослого і дитини в процесі засвоєння змісту за допомогою комп'ютера [2, с. 38].

Найвагомішим доводом на користь застосування інформаційнокомунікаційних технологій в дошкільній освіті, може стати той факт, що програмне забезпечення дозволяє індивідуалізувати навчання, та гармонійно об'єднати всі його компоненти. Сучасним педагогам необхідно вивчати можливості використання і впровадження нових ІКТ в практичну діяльність. Без сумніву використання ІКТ в дошкільному закладі дозволить модернізувати навчально-виховний процес, підвищити ефективність, мотивувати дітей до пошукової діяльності, диференціювати навчання з урахуванням індивідуальних особливостей дітей. Проте зазначимо, що яким би позитивним потенціалом не володіли інформаційно-комунікаційні технології, але замінити живого спілкування дорослого з дитиною вони не можуть. Принципово важливим є поєднання та доповнення сучасної педагогічної діяльності оптимальним використанням мультимедіаресурсів, які в жодному випадку не замінюють живого спілкування вихователя з дітьми. Здійснюючи інтеграцію мультимедіаресурсів в педагогічний процес необхідно враховувати наступні педагогічні умови: орієнтованість у використанні мультимедіаресурсів на розширення пізнавального та естетичного «кругозору» дітей, забезпечення активного пізнання та творчого віддзеркалення дітьми навколишнього світу. Розвивальне предметноігрове середовище разом з грамотним, чуйним вихователем відкриває багато щасливих миттєвостей у житті дитини.

Контрольні запитання

1. У чому полягає інформатизація освітнього простору у роботі з дітьми дошкільного віку?
2. Проаналізуйте місце та роль інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому театральній-ігровому просторі дошкільного закладу.
3. Визначте проблеми та переваги використання медіатехнологій в процесі театральній-ігрової діяльності з дошкільниками.
4. Які вимоги до медіатехнологій слід враховувати у роботі з дошкільниками?
5. Наведіть приклади методів і прийомів використання інформаційно-комунікаційних технологій під час занять з дошкільниками.